

Convenant klimaatadaptief bouwen in Zuid-Holland

Afspraken – Why

- We hebben te maken met klimaatveranderingen en de gevolgen daarvan hebben een grote impact op de maatschappij. Het is van groot belang dat we klimaatadaptief gaan bouwen en gezamenlijk daarin op trekken om te leren en te versnellen.
- De Zuid-Hollandse adaptieve delta wordt de landelijke koploper op het gebied van klimaatadaptief bouwen. Hier brengen we in de mogelijkheden in de praktijk. Onze bevindingen vormen de 'springplank' naar een landelijke aanpak en eventuele sectorbrede afspraken/normen.
- We erkennen de opgave en bevestigen dat alle partijen die in rol hebben in de bouw in Zuid-Holland, zowel publiek als privaat, hierin een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben en ook eigenaar zijn.
- Daarom gaan we intensiever en meer vroegtijdig met elkaar samenwerken om deze delta zo adaptief mogelijk te maken.

Afspraken – How

- Vanaf 4 oktober willen we nieuwbouwlocaties, inclusief transformatie- en uitleggebieden, zo klimaatadaptief mogelijk bouwen en gaan opdrachtgevende partijen die onderdeel zijn van deze 'Coalition of the Willing' - waaronder in elk geval ook de gemeentes in de verstedelijkingsalliantie - hier actief om vragen en op sturen. Daarbij gaat voor wat betreft mogelijke oplossingen de aandacht onder andere uit naar gevels, daken, funderingen en de buitenruimte.
- We streven naar:
  1. Minder wateroverlast
  2. Meer biodiversiteit
  3. Minder hittestress
  4. Minder langdurige droogte en minder nadelige gevolgen ervan
  5. Minder bodemdaling en minder nadelige gevolgen ervan

➔ Dan er voorafgaand aan de ruimtelijke ontwikkeling van het woningbouwplan was.
- De deelnemende gemeentes trekken hierin samen op en zullen hierin dezelfde principes hanteren.
- We buigen 'klassieke aanbestedingen' om naar constructieve publiek-private dialogen met een zo hoog mogelijke mate van transparantie om gezamenlijk de oplossingen te vinden.
- We nemen daarbij de kwaliteit van de leefomgeving, milieu, biodiversiteit, technische, financiële en economische aspecten mee en we letten op betaalbaarheid en beheerbaarheid.
- En we hanteren de stresstesten zoals gemeentes die nu al (moeten) uitvoeren als instrument, aangevuld met een nader te bepalen instrument voor biodiversiteit, om de plannen vooraf te kunnen beoordelen.

- In de bestemmingsplannen/omgevingsvisies verwijzen we hiernaar.

Afspraken – What

- We maken een 'witboek' met daarin een overzicht van de technische èn economische maatregelen en mogelijkheden zoals we die nu kennen om adaptief te kunnen bouwen
- We zorgen er samen voor dat we deze maatregelen begrijpen, aanvullen en waar mogelijk verbeteren
- De maatregelen hebben betrekking op de uitdagingen: hittestress, langdurige droogte, extreme neerslag, bodemdaling en vergroten van biodiversiteit
- We ontwikkelen met financiers een 'klimaathypotheek'.

Afspraken - Awareness & Urgentie

- We formuleren heldere boodschappen, waarbij we de volgende doelen hebben geformuleerd:
  1. We maken alle betrokken partijen bewust van hun rol en belang, én we slaan binnen gemeentelijke overheden de brug tussen beleid en uitvoering.
  2. We helpen bedrijven om de marktkansen die hier ontstaan, intern goed te 'verkopen'.
  3. We maken voor de eigenaren en eindgebruiker duidelijk waarom dit in hun voordeel is (of omgekeerd: waarom dit niet doen uiteindelijk duurder is).
- We gaan in de komende 1,5 jaar met als uitgangspunt de huidige handreiking stresstesten en onze praktijkervaringen een instrument (door)ontwikkelen om de mate van adaptiviteit van bestaande èn nieuw te bouwen stedelijke omgevingen vast te kunnen stellen.
- Ondertussen hanteren we vanaf begin 2019 een minimaal 'programma van eisen' voor de klimaatadaptiviteit van nieuwe ontwikkelingen.
- Deze minimale eisen formuleren we in gezamenlijkheid: de waterschappen, gemeentes, beheerders, ontwerpers, vastgoedeigenaren, bouwers, ontwikkelaars, financiers en de provincie doen dit samen.
- We zetten met financiers een systeem op van 'climate accounting' waarbij we de financiële effecten van klimaatbestendig bouwen in beeld brengen, ten behoeve van 'awareness' én ten behoeve van de ontwikkeling van nieuwe climate proof financieringsmodellen.

Convenant Klimaatadaptief Bouwen

Convenant
Klimaatadaptief Bouwen

Ondertekenen – Who

Aldus overeengekomen en ondertekend op 4 oktober 2018, te Delft:

Organisatie

Handtekening

De Provincie Zuid-Holland, gevestigd te Den Haag, te dezen vertegenwoordigd door gedeputeerde A.W. Bom-Lemstra, daartoe gemachtigd door de Commissaris van de Koning.

Hoogheemraadschap van Delfland, gevestigd te Delft, te dezen vertegenwoordigd door hoogheemraad mr. M.A. Houtzager.

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, gevestigd te Houten, te dezen vertegenwoordigd door hoogheemraad B. de Jong.

Hoogheemraadschap van Rijnland, gevestigd te Leiden, te dezen vertegenwoordigd door hoogheemraad M. Kastelein.

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, gevestigd te Rotterdam, te dezen vertegenwoordigd door hoogheemraad T.M.B. Gerts.

Waterschap Hollandse Delta, gevestigd te Ridderkerk, te dezen vertegenwoordigd door heemraad E.A. Struik.

Convenant
Klimaatadaptief Bouwen

Waterschap Rivierenland, gevestigd te Tiel, te
dezen vertegenwoordigd door heemraad A.Bassa.

Gemeente Alphen aan den Rijn, gevestigd te
Alphen aan den Rijn, te dezen vertegenwoordigd
door wethouder G.P. van As.

Gemeente Delft, gevestigd te , te dezen
vertegenwoordigd door wethouder K. Schrederhof.

Gemeente Den Haag, gevestigd te Den Haag, te
dezen vertegenwoordigd door wethouder B. Revis.

Gemeente Dordrecht, gevestigd te Dordrecht, te
dezen vertegenwoordigd door wethouder M. Stam

Gemeente Leiden, gevestigd te Leiden, te dezen
vertegenwoordigd door wethouder F. Spijker.

Gemeente Midden-Delfland, gevestigd te
Schippluiden, te dezen vertegenwoordigd door
wethouder H.H.V. Horlings.

Gemeente Rijswijk, gevestigd te Rijswijk, te dezen
vertegenwoordigd door wethouder M. Borsboom.

Gemeente Rotterdam, gevestigd te Rotterdam, te
dezen vertegenwoordigd door directeur
Stadsbeheer mw. L. Molenaar.

Gemeente Schiedam, gevestigd te Schiedam, te
dezen vertegenwoordigd door wethouder F.B.
Minhas.

Gemeente Zoetermeer, gevestigd te Zoetermeer,
te dezen vertegenwoordigd door wethouder drs.
ing. R.C. Paalvast.

Active House NL, te dezen vertegenwoordig door
M. Reekers

AM Vastgoedontwikkeling, gevestigd te Utrecht, te
dezen vertegenwoordigd door M. Kool.

Arcadis Nederland B.V., gevestigd te Arnhem, te
dezen vertegenwoordigd door M. Zeenni.

Koninklijke BAM Groep nv, gevestigd te Bunnik, te
dezen vertegenwoordigd door M. van der Knaap.

Bosch Slabbers, gevestigd te Den Haag, te dezen
vertegenwoordigd door S. Slabbers

BPD, gevestigd te Amsterdam, te dezen
vertegenwoordigd door P. Joosen.

Dura Vermeer Groep NV, gevestigd te Rotterdam,
te dezen vertegenwoordigd door R. Tummers.

ERA Contour, gevestigd te Zoetermeer, te dezen
vertegenwoordigd door J. Heijdra.

Heijmans N.V., gevestigd te Rosmalen, te dezen
vertegenwoordigd door E. Fleers.

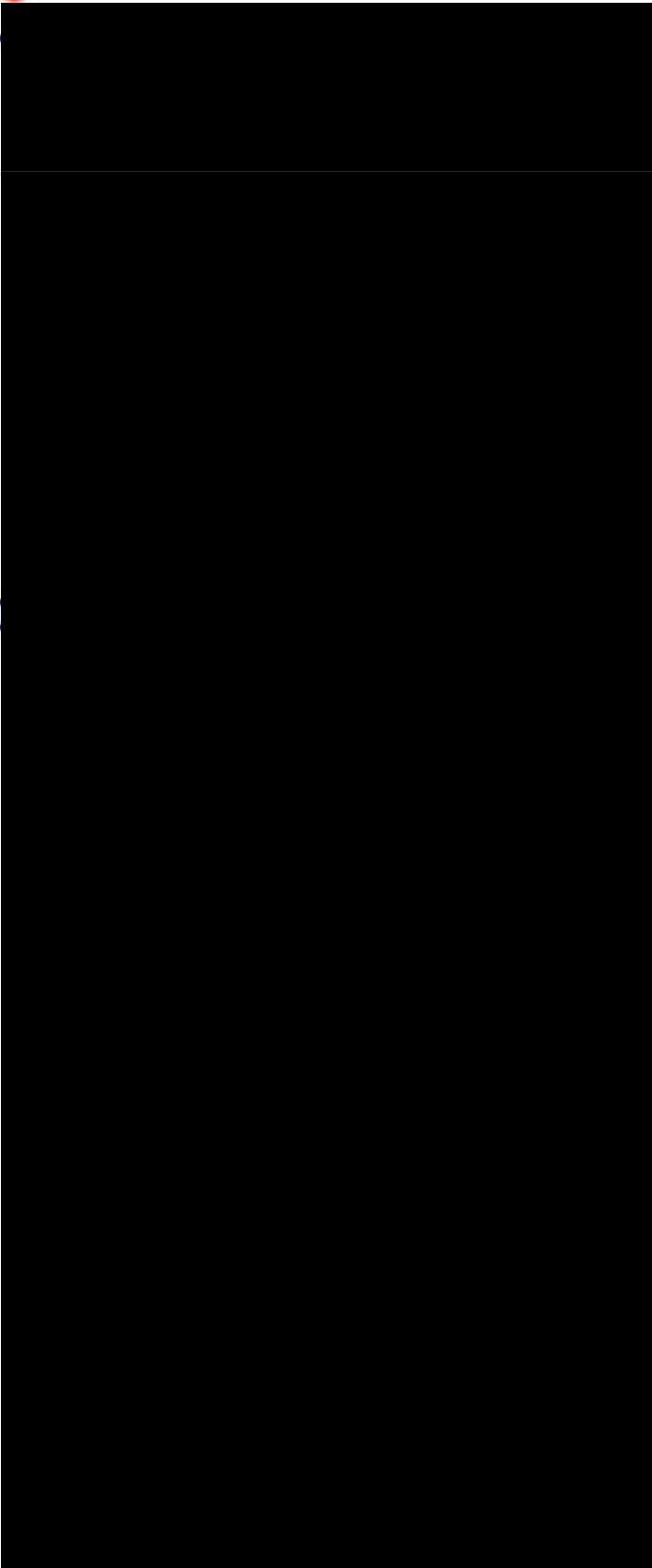
NBvT, sectie Houtskeletbouw, gevestigd te
Bussum, te dezen vertegenwoordigd door J.R.
Hoekstra.

NEN, gevestigd te Delft, te dezen vertegenwoordigd
door R. van Terwisga.

Neprom, gevestigd te Voorburg, te dezen
vertegenwoordigd door drs. ing. J. Fokkema.

Ons Doel, gevestigd te Leiden, te dezen
vertegenwoordigd door C. Klap.

Polderdak B.V., gevestigd te Rotterdam, te dezen
vertegenwoordigd door C.A. van den Dool.

**Convenant
Klimaatadaptief Bouwen**

Portaal, gevestigd te Utrecht, te dezen vertegenwoordigd door J. Bicker Caarten.

De Sleutels, gevestigd te Leiden, te dezen vertegenwoordigd door G. van den Berg.

Staatsbosbeheer, gevestigd te Amersfoort, te dezen vertegenwoordigd door H. Boeschoten.

Stebru, gevestigd te Nieuwerkerk aan den IJssel, te dezen vertegenwoordigd door R. Steenbrugge.

Strukton Groep N.V., gevestigd te Utrecht, te dezen vertegenwoordigd door N.P. Boelhouser.

Synchroon B.V., gevestigd te Zoetermeer, te dezen vertegenwoordigd door T. Verhoeven.

UNETO-VNI, gevestigd te Zoetermeer, te dezen vertegenwoordigd door ir. ~~W.~~W.L. van Engelen.
E.

Zoontjens Nederland B.V., gevestigd te Tilburg, te dezen vertegenwoordigd door P. Heerkens.